

nie miała charakteru socjalnego i w związku z tym stanowi przychód zainteresowanych wynikający ze stosunku pracy i podlega doliczeniu do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne.

W uzasadnieniu powyższych decyzji organ rentowy wskazał, że płatnik nie posiadał informacji o sytuacji materialnej poszczególnych pracowników, jak też nie badał sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej wymienionych w decyzjach pracowników.

W odwołaniu od powyższych decyzji Gminna Spółdzielnia (...) w C. zarzuciła naruszenie:

- § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w zw. z art. 18 ust. 1 oraz art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity opublikowany w Dz. U. z 2013 roku, poz. 1442, ze zm.) - zwaną dalej ustawą systemową - przez jego niezastosowanie skutkujące uznaniem, że dodatkowe świadczenie finansowe wypłacone zainteresowanym ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach z.f.ś.s. stanowią przychód pracownika, a tym samym powinny zostać odprowadzone przez płatnika składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe;

- naruszenie art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przez jego niezastosowanie skutkujące uznaniem, że dodatkowe świadczenie finansowe wypłacone zainteresowanym ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach z.f.ś.s. stanowią przychód pracownika i winny zostać od nich odprowadzone składki z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego;

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydanych decyzji poprzez uznanie, że płatnik składek nie badał sytuacji życiowej i materialnej pracowników przyznając im dodatkowe świadczenia, podczas gdy sytuacja majątkowa, socjalna oraz życiowa była płatnikowi znana, a zainteresowani spełniali wymogi do otrzymania dodatkowego świadczenia według opracowanego i przyjętego u płatnika regulaminu z.f.ś.s.

Wskazując na powyższe płatnik wniósł o zmianę decyzji i stwierdzenie, że zainteresowani nie podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu, chorobowemu, wypadkowemu oraz zdrowotnemu w wymienionych w nich okresach.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie, podtrzymując zarazem argumentację zawartą w zaskarżonych decyzjach, a nadto wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 20.08.2013 roku

- zmienił zaskarżone decyzje o numerach (...), w ten sposób, że ustalił, iż podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanych E. S., T. P., A. B. (3), A. O., T. W., B. K. (1), R. G. (1), B. K. (2) i B. K. (3) jako pracowników zatrudnionych u płatnika składek Gminnej Spółdzielni (...) w C. nie stanowi wartość wydanych zainteresowanym bonów towarowych za marzec i grudzień 2008 r., sfinansowanych z ZFŚS,

- zmienił zaskarżone decyzje o numerach (...) ustalając, że do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanych J. K., A. B. (1) i J. T., jako pracowników zatrudnionych u płatnika składek Gminnej Spółdzielni (...) w C., nie wlicza się wartości wydanych zainteresowanym bonów towarowych za grudzień 2008 r. i grudzień 2010 r., sfinansowanych z ZFŚS,

- zmienił zaskarżone decyzje o numerach (...) w ten sposób, że ustalił, iż podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanych D. C., M. S. (1), H. J., A. B. (2) i K. D., jako pracowników zatrudnionych u płatnika składek Gminnej Spółdzielni (...) w C., nie stanowi wartość wydanych zainteresowanym bonów towarowych

za marzec 2008 r., grudzień 2008 r. i grudzień 2010 r., sfinansowanych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych funkcjonującego u płatnika,

- zmienił zaskarżone decyzje o numerach (...) w ten sposób, że ustalił, iż podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanych Z. H. (1) i G. W., jako pracowników zatrudnionych u płatnika składek Gminnej Spółdzielni (...) w C., nie stanowi wartość wydanych zainteresowanym bonów towarowych za marzec 2008 r. sfinansowanych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych funkcjonującego u płatnika,
- zmienił zaskarżoną decyzję o numerze (...) w ten sposób, że ustalił, iż podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanego B. W. jako pracownika zatrudnionego u płatnika składek Gminnej Spółdzielni (...) w C. - nie stanowi wartość wydanych zainteresowanym bonów towarowych za grudzień 2010 r. sfinansowanych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych funkcjonującego u płatnika,
- w pozostałym zakresie oddalił odwołania (pkt VI wyroku),
- zniósł wzajemnie między stronami koszty zastępstwa procesowego.

Sąd I Instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych. W Gminnej Spółdzielni (...) w C., poczynając od dnia 10 lipca 1996 roku obowiązywał Regulamin korzystania z funduszu świadczeń socjalnych przez pracowników. Zgodnie z § 8 ust. 1 pkt c niezależnie od finansowania działalności i usług socjalnych, część środków zakładowego funduszu socjalnego mogła być przeznaczona na paczki i bony towarowe przyznawane w okresie roku głównie przed świętami dla pracowników o bardzo niskich i niskich zarobkach. Zgodnie z ust. 2 pomoc ta udzielana jest na wniosek pracownika, emeryta rencisty, na podstawie decyzji Zarządu Spółdzielni, w porozumieniu ze związkami zawodowymi. W myśl ust. 3 pomoc udzielana może być w formie gotówkowej, bezgotówkowej, bonów towarowych bądź rzeczowej. Aneks nr (...) do regulaminu zmieniono brzmienie § 8 ust. 1 pkt c. Zgodnie z obowiązującym od 1 stycznia 2008 roku przepisem § 8 ust. 1 pkt c niezależnie od finansowania działalności i usług socjalnych część środków zakładowego funduszu socjalnego może być przeznaczona na bony towarowe, świadczenia rzeczowe lub paczki na wniosek związków zawodowych, głównie przed świętami, dla pracowników przy każdorazowym określeniu kryteriów dochodowych przez Zarząd Spółdzielni. Aneks nr (...) do regulaminu zmieniono brzmienie § 8 ust. 1 pkt c. Zgodnie z obowiązującym od 5 października 2009 roku przepisem § 8 ust. 1 pkt c niezależnie od finansowania działalności i usług socjalnych część środków zakładowego funduszu socjalnego może być przeznaczona na bony towarowe, świadczenia pieniężne lub rzeczowe oraz paczki na wniosek związków zawodowych, głównie przed świętami, dla pracowników - przy każdorazowym określeniu przez Zarząd Spółdzielni kryteriów dochodowych i analizując sytuację materialną pracowników. Każdy z aneksów do regulaminu opracowywany był w uzgodnieniu z działającym w Spółdzielni (...).

Sąd meriti ustalił nadto, że w latach 2008-2010 Zarząd Gminnej Spółdzielni postanawiał o przyznawaniu pracownikom świadczeń okolicznościowych z okazji świąt Bożego Narodzenia oraz Wielkiej Nocy. Świadczenia te były finansowane ze środków z.f.ś.s. Podstawą przyznania bonów oraz świadczeń pieniężnych była wspólna decyzja zarządu Gminnej Spółdzielni (...) w C. oraz zarządu w formie uchwały, w której określano kryteria przyznawania bonów czy też świadczeń pieniężnych. W marcu 2008 roku, w grudniu 2008 roku oraz w grudniu 2010 roku na podstawie ww. uchwał pracownicy byli podzieleni na 3 lub 5 grup. Wysokość wypłat była wówczas zróżnicowana, w zależności od uzyskiwanych zarobków u płatnika. Zasadą było przyjęcie średniego wynagrodzenia z ostatnich 3 lub 10 miesięcy. W grudniu 2009 roku, uwzględniając niskie dochody pracowników w 2009 roku, wyjątkowo niskie wynagrodzenia zatrudnionych w spółdzielni na tle innych zakładów funkcjonujących na rynku chojeńskim, a zwłaszcza pracowników Urzędu Miejskiego i „Oświaty”, zarząd Spółdzielni wspólnie z zarządem związku zawodowego **przyznał wszystkim pracownikom świadczenia pieniężne w identycznej wysokości - 300 zł.** W kwietniu 2010 roku z

okazji Świąt Wielkanocnych zarząd Spółdzielni na wniosek zarządu związku zawodowego, **mimo wprowadzenia progu wysokości wynagrodzenia, zdecydował o przyznaniu bonów towarowych wszystkim pracownikom w identycznej wysokości.** Pracodawca nie odbierał od pracowników ani oświadczeń o wysokości dochodów, ani o ich sytuacji materialnej. Podstawowym kryterium wypłaty bonów i świadczeń pieniężnych było wynagrodzenie otrzymywane przez pracowników w spółdzielni. Uchwałą z dnia 11 marca 2008 roku zarząd Gminnej Spółdzielni (...) w C. wspólnie z zarządem związku zawodowego przyznał pracownikom bony towarowe z okazji świąt Wielkanocnych. Kryterium przyznania bonów było średnie wynagrodzenie pracownika za listopad i grudzień 2007 roku oraz styczeń 2008 roku z wyłączeniem nagród jubileuszowych, ekwiwalentów za używanie samochodów służbowych, ekwiwalentów za pranie odzieży. Pracownicy, którzy uzyskali wynagrodzenie do 1.700 zł otrzymali bony o wartości 240 zł. Pracownicy, którzy otrzymali wynagrodzenie od 1.700 zł do 2.500 zł otrzymali bony o wartości 180 zł, natomiast ci którzy otrzymali wynagrodzenie powyżej 2.500 zł otrzymali bony o wartości 120 zł. Zgodnie z uchwałą pracownicy młodociani otrzymali bony w kwocie 50 zł. Z okazji świąt Wielkiej Nocy w marcu 2008 roku płatnik przyznał 103 bony towarowe, w tym: 49 bonów o wartości 240 zł, 40 bonów o wartości 180 zł, 10 bonów o wartości 120 zł, 4 bony o wartości 50 zł. Uchwałą z dnia 8 grudnia 2008 roku zarząd Gminnej Spółdzielni (...) w C. wspólnie z zarządem związku zawodowego przyznał pracownikom bony towarowe z okazji świąt Bożego Narodzenia. Kryterium przyznania bonów było średnie wynagrodzenie pracownika za sierpień, wrzesień i październik 2008 roku z wyłączeniem ekwiwalentów za używanie samochodów własnych do celów służbowych, ekwiwalentów za pranie odzieży, usługi medyczne.

Pracownicy, którzy uzyskali wynagrodzenie do 1.700 zł otrzymali bony o wartości 240 zł. Pracownicy, którzy otrzymali wynagrodzenie od 1.700 zł do 2.500 zł otrzymali bony o wartości 180 zł, natomiast ci którzy otrzymali wynagrodzenie powyżej 2.500 zł otrzymali bony o wartości 120 zł. Pracownicy młodociani będący na pierwszym roku nauki otrzymali bony o wartości 30 zł, natomiast na drugim roku - o wartości 50 zł.

Z okazji świąt Bożego Narodzenia w grudniu 2008 roku płatnik przyznał 108 bonów towarowych, w tym: 7 bonów o wartości 120 zł, 32 bony o wartości 180 zł, 51 bonów o wartości 240 zł, 2 bony o wartości 150 zł, 9 bonów o wartości 100 zł, 2 bony o wartości 50 zł, 5 bonów o wartości 30 zł.

W dniu 7 grudnia 2009 roku zarząd Gminnej Spółdzielni (...) w C. wspólnie z zarządem związku zawodowego przyznał z okazji świąt Bożego Narodzenia świadczenia pieniężne dla pracowników ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w wysokości **300 zł dla każdego z pracowników.** Uzasadniając powyższą decyzję wskazano, że niskie dochody pracowników w 2009 roku, wyjątkowo niskie wynagrodzenia zatrudnionych w spółdzielni na tle innych zakładów funkcjonujących na rynku chojeńskim, a zwłaszcza pracowników Urzędu Miejskiego i „Oświaty”. Pracownikom zatrudnionym w niepełnym wymiarze czasu pracy przyznano świadczenia niższe niż pozostałym pracownikom. Pracownikom zatrudnionym po 1 września 2009 roku przyznano świadczenie w wysokości 100 zł.

Z okazji świąt Bożego Narodzenia w grudniu 2009 roku płatnik przyznał 69 osobom świadczenia pieniężne, w tym: 65 świadczeń o wartości 300 zł, 2 świadczenia o wartości 150 zł, 2 świadczenia o wartości 100 zł. W kwietniu 2010 roku zarząd Gminnej Spółdzielni (...) w C. wspólnie z zarządem związku zawodowego przyznał z okazji świąt Wielkanocnych bony towarowe o wartości 244 zł dla pracowników których wynagrodzenie brutto za miesiąc luty nie przekroczyło 2.000 zł. Jednocześnie, na wniosek związków zawodowych, które przeanalizowały sytuację materialną pracowników i ich rodzin, **bony o wartości 244 zł przyznano także i tym pracownikom, których wynagrodzenie przekroczyło 2.000 zł brutto.** Pracownicy zatrudnieni w niepełnym wymiarze czasu pracy, świadczący pracę codziennie otrzymali bony o wartości 122 zł. Pracownicy świadczący pracę raz w tygodniu otrzymali bony o wartości 61 zł. Z okazji świąt Wielkanocnych w kwietniu 2010 roku płatnik przyznał 60 bonów towarowych, w tym: 57 bonów towarowych o wartości 200 zł, -2 bony towarowe o wartości 100 zł, 1 bon o wartości 50 zł.

Sąd meriti ustalił również, że w grudniu 2010 roku zarząd Spółdzielni wspólnie ze związkiem zawodowym postanowił przyznać pracownikom z okazji świąt Bożego Narodzenia świadczenia pieniężne. Kryterium przyznania świadczeń z

ZFŚS było średnie wynagrodzenie pracownika od stycznia do października 2010 roku. Pracownicy, którzy otrzymali wynagrodzenie do 2.000 zł otrzymali 300 zł, pracownicy którzy otrzymali wynagrodzenie od 2.000 zł do 2.500 zł otrzymali 250 zł, zaś ci którzy zarobili ponad 3.000 zł otrzymali 150 zł. Pracownicy zatrudnieni w niepełnym wymiarze czasu pracy, główna księgowa, zarząd i członkowie rady nadzorczej otrzymali po 100 zł. Z okazji świąt Bożego Narodzenia w grudniu 2010 roku płatnik przyznał 60 osobom świadczenia pieniężne, w tym 45 świadczeń pieniężnych o wartości 300 zł, 8 świadczeń pieniężnych o wartości 250 zł, 2 świadczenia pieniężne o wartości 150 zł, 12 świadczeń pieniężnych o wartości 100 zł, 1 świadczenie o wartości 200 zł.

Pracownicy Gminnej Spółdzielni (...) w C., tj.:

1. T. W., w marcu i grudniu 2008 roku otrzymał z ZFŚS bony o wartości po 180 zł każdy,
2. B. K. (1), w roku 2008 otrzymał z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości: 180 zł w marcu 2008 r., 180 zł w grudniu 2008 r.,
3. R. G. (1), w roku 2008 otrzymał z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości: 180 zł w marcu 2008 roku, 180 zł w grudniu 2008 roku,
4. B. K. (2), w roku 2008 otrzymała z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości: 240 zł w marcu 2008 r., 240 zł w grudniu 2008r.,
5. B. K. (3), w roku 2008 otrzymała z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości: 240 zł w marcu 2008 roku, 240 zł w grudniu 2008 roku,
6. J. K., w latach 2008-2010 otrzymał z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości: 120 zł w grudniu 2008 roku, 3.00 zł w grudniu 2009 roku, 200 zł w kwietniu 2010 r., 150 zł w grudniu 2010 roku,
7. A. B. (1), w latach 2008-2010 otrzymała z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości: 100 zł w grudniu 2008 roku, 300 zł w grudniu 2009 roku, 300 zł w grudniu 2010 roku oraz 200 w kwietniu 2010 roku,
8. E. S., w latach 2008-2010 otrzymała z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości: 50 zł w marcu 2008 roku, 50 zł w grudniu 2008 roku, 100 zł w grudniu 2009 roku, oraz 200 zł w kwietniu 2010 roku,
9. J. T., w latach 2008 - 2010 otrzymał z ZFŚS bon o wartości 100 zł w grudniu 2008 r. oraz 100 zł w grudniu 2010 r.,
10. D. C., w latach 2008-2010 otrzymała z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości: 180 zł w marcu 2008 roku, 240 zł w grudniu 2008 roku, 300 zł w grudniu 2009 roku, 300 zł w grudniu 2010 roku oraz 200 zł w kwietniu 2010 roku,
11. M. S. (1), w latach 2008-2010 otrzymała z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości: 240 zł w marcu 2008 roku, 240 zł w grudniu 2008 roku, 300 zł w grudniu 2009 roku, 300 zł w grudniu 2010 roku oraz 200 zł w kwietniu 2010 roku,
12. Z. H. (2), w roku 2008 otrzymała z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości: 240 zł w marcu 2008 roku,
13. B. W., w roku 2010 otrzymał z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości: 100 zł w grudniu 2010 roku,
14. G. W., w roku 2008 otrzymała z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości: 240 zł w marcu 2008 roku,

15. T. P., w latach 2008-2010 otrzymała z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości: 240 zł w marcu 2008 roku, 240 zł w grudniu 2008 roku, 300 zł w grudniu 2009 roku oraz 200 zł w kwietniu 2010 roku,

16. A. B. (2) w latach 2008-2010 otrzymała z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości: 180 zł w marcu 2008 roku, 180 zł w grudniu 2008 roku, 300 zł w grudniu 2009 roku, 300 zł w grudniu 2010 roku oraz 200 zł w kwietniu 2010 roku,

17. K. D., w latach 2008-2010 otrzymała z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości :240 zł w marcu 2008 roku, 240 zł w grudniu 2008 roku, 300 zł w grudniu 2009 roku, 300 zł w grudniu 2010 roku, 200 zł w kwietniu 2010 roku,

18. A. B. (3), w roku 2008 otrzymał z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości: 180 zł w marcu 2008 roku, 180 zł w grudniu 2008 roku,

19. A. O., w roku 2008 otrzymał z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości: 240 zł w marcu 2008 roku, 240 zł w grudniu 2008 roku,

20. H. J., w latach 2008-2010 otrzymała z ZFŚS świadczenia pieniężne oraz bony towarowe o wartości: 180 zł w marcu 2008 roku, 120 zł w grudniu 2008 roku, 300 zł w grudniu 2009 roku, 250 zł w grudniu 2010 roku, 200 zł w kwietniu 2010 roku.

W oparciu o tak poczynione ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał, że odwołania płatnika częściowo zasługiwały na uwzględnienie i wskazał na art. 18 ust. 1, art. 4 pkt 9 ustawy systemowej w zw. z art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.), jednocześnie przytoczył ich treść. Nadto, sąd meriti wskazał, że zgodnie z art. 23 ust. 1 i 7 ustawy z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. Nr 45 poz. 391) i art. 81 ust. 1 i 6 zastępującej tę ustawę ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. nr 161, poz. 1106, ze zm.) z podstawy wymiaru składek wyłączono świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, z tym, że do dnia 30 stycznia 2004 r., na mocy § 2 pkt 12 rozporządzenia, wyłączono wprost z podstawy wymiaru składek „wartość świadczeń okolicznościowych przyznawanych w formie rzeczowej lub w formie bonów towarowych uprawniających do zakupu w sklepach artykułów spożywczych i przemysłowych, pod warunkiem, że nie podlegały wymianie na pieniądze - do wysokości nieprzekraczającej rocznie kwoty, która z tego tytułu została zwolniona od podatku dochodowego od osób fizycznych”.

Sąd pierwszej instancji podniósł, że kwestią sporną w niniejszej sprawie była wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne zainteresowanych

- zatrudnionych u płatnika w latach 2008-2010, w szczególności okoliczność, czy oskładkowaniu podlegać winny świadczenia w postaci bonów towarowych sfinansowanych ze środków pochodzących z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (z.f.ś.s.) i wydanych zainteresowanemu w okresach objętych spornymi decyzjami. Sąd Okręgowy oparł się w sprawie na zgromadzonych dokumentach, w tym regulaminie z.f.ś.s., aneksach do tego regulaminu, uchwałach zarządu Spółdzielni oraz zarządu związków zawodowych, wyciągach z protokołów posiedzeń oraz listach wypłat bonów oraz również wiarygodnych zeznaniach B. P. oraz świadków M. S. (2) i J. P., choć też okoliczności faktyczne poszczególnych spraw w zasadzie były między stronami niesporne. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie kwestionował faktu, że środki objęte przedmiotowymi decyzjami pochodziły z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i miały charakter bonów towarowych, ani nie negował okoliczności, że wartość bonów przyznawanych poszczególnym pracownikom była co do zasady zróżnicowana. Istota sporu w analizowanej sprawie sprowadzała się

do rozstrzygnięcia czy prawidłowo organ rentowy uznał, że od wypłaconych zainteresowanym bonów towarowych i świadczeń pieniężnych z okazji świąt Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy należy odprowadzić składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. W ocenie ZUS wypłaty z funduszu nie miały bowiem charakteru socjalnego, na co wskazywać miał fakt, że pracodawca przed ustaleniem wysokości bonów dla poszczególnych pracowników nie badał szczegółowo ich sytuacji bytowej - finansowej i rodzinnej, od której uzależniać powinien wysokość wypłacanych świadczeń. Sytuacja byłaby odmienna jedynie w przypadku, gdyby wypłaty te miały na celu obejście prawa, tzn. formalnie byłyby wypłacane ze środków pochodzących z Funduszu, ale faktycznie nie znajdowałyby żadnego uzasadnienia w świetle przepisów ustawy o zakładowym funduszu środków socjalnych. Ewentualna niezgodność wypłat z samym Regulaminem, o ile miałyby one charakter socjalny, nie może zmieniać charakteru wypłaconych świadczeń jako wydatkowanych z Funduszu i niepodlegających oskładkowaniu, chyba że wypłaty takie poczynione zostały w celu obejścia przepisów. W każdym innym przypadku wypłaty z Funduszu podlegają wyłączeniu z oskładkowania, a organ rentowy nie ma podstaw do ingerencji w zasady przydziału bonów. Sąd orzekający w pierwszej instancji podniósł, że uprawnienia kontrolne w sposób dysponowania Funduszem przysługują jedynie związkom zawodowym i tylko one mogą wystąpić do sądu pracy z roszczeniem o zwrot Funduszowi środków wydatkowanych niezgodnie z przepisami ustawy lub o przekazanie należnych środków na Fundusz (art. 8 ust. 3 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych). Organ rentowy winien zatem jedynie kontrolować, czy wypłaty dokonywane były w oparciu o przepisy ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. W takiej sytuacji organ rentowy winien ustalić, czy świadczenia w postaci bonów towarowych przyznane zainteresowanym w niniejszej sprawie miały charakter pomocy socjalnej udzielanej pracownikom, tj. znajdowały uzasadnienie postanowieniach Regulaminu oraz ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, czy też były może dodatkowym ich przychodem wynikającym ze stosunku pracy i nie miały żadnego związku z sytuacją materialną czy rodzinną pracowników, a zatem w takim przypadku stanowiły podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne. Do dokonania owego ustalenia konieczne było przeanalizowanie przepisów ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i dokonanie oceny, czy w sprawach objętych zaskarżonymi decyzjami pracodawca prawidłowo realizował jej postanowienia. Sąd Okręgowy wskazał zatem, że ww. ustawa w art. 2 ust. 1 pkt 1 za działalność socjalną uznaje usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową. Na gruncie tej definicji wydanie pracownikom bonów towarowych jest zatem formą udzielania pomocy materialno-rzeczowej, o jakiej mowa w tym przepisie. Oceniając podstawę wypłaty bonów jako świadczeń wydatkowanych z Funduszu Socjalnego należy mieć jednak także na względzie podstawową zasadę dysponowania środkami funduszu, określoną w art. 8 ust. 1 omawianej ustawy. Zgodnie z nią przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z funduszu powinny być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Nie ma w tym zakresie wyjątków. Nawet regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może zmienić tej zasady. Pogląd taki znajduje oparcie w treści ustępu 2 art. 8, zgodnie z którym w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych pracodawca określa zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej. Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów. Treść powyższej regulacji uzasadnia zatem tezę, że pracodawca nie może ustalić warunków przyznawania ulgowych świadczeń i ich wysokości z pominięciem naczelnej zasady wyrażonej w ust. 1 tego przepisu, tej mianowicie, że przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu są uzależnione wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Jak z powyższego wynika, ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie upoważnia do tworzenia takich zasad podziału środków funduszu socjalnego, które pozostawałyby w sprzeczności z jej art. 8 ust. 1; ten zaś przepis wyraźnie powiązał zasady korzystania z ulgowych usług i świadczeń z sytuacją życiową, rodzinną i materialną osób uprawnionych.

W konsekwencji świadczenia wypłacone przez pracodawcę z pominięciem owej zasady podstawowej nie mogą być ocenione w sensie prawnym jako świadczenia socjalne, a jeżeli tak, to nie mogą korzystać z uprawnień przyznanych tym świadczeniom przez system ubezpieczeń społecznych. Organ rentowy uzasadniając swoje stanowisko w sprawie

przywołał wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 roku, sygn. akt I UK 121/09, , ale orzeczenie to zapadło w indywidualnej sprawie

na gruncie konkretnych okoliczności faktycznych, w których pracodawca nie odbierał od pracowników oświadczeń o wysokości dochodów, ani nie analizował ich sytuacji rodzinnej i materialnej, a jedyne różnice w wartości bonów obejmowały przypadki osób zatrudnionych w trakcie roku kalendarzowego. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych realizuje postulat i zasadę prawa pracy, by pracodawca w miarę możliwości zaspokajał bytowe, kulturalne i socjalne potrzeby pracujących. Nie można z tego wyroku wywieść natomiast, że w każdej sytuacji, gdy wypłata bonów nie jest poprzedzona szczegółową analizą sytuacji bytowej pracowników, to świadczenia wypłacane

z Funduszu tracą przymiot pomocy socjalnej i podlegają oskładkowaniu,

jako świadczenia wypłacone z Funduszu jedynie w celu obejścia przepisów ustawy.

W sprawie zaś nie budziło wątpliwości, że świadczenia udzielone zainteresowanym wypłacone zostały z funduszu socjalnego i że miały one charakter bonów towarowych i świadczeń pieniężnych, ustalenia poczynione w niniejszej sprawie dotyczyć musiały tego, czy co do zasady stanowiły one pomoc socjalną dla pracowników i czy nie zmierzały do obejścia przepisów prawa przewidujących obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od dochodów wynikających ze stosunku pracy.

Zgodnie z postanowieniami Regulaminu korzystania z funduszu świadczeń socjalnych przez pracowników Gminnej Spółdzielni (...) w C., ze środków funduszu mogły być finansowane m.in. bony towarowe i środki pieniężne przede wszystkim przed świętami. Wskazać przy tym należy, iż przyjętą praktyką w Spółdzielni było to, że to związek zawodowy występował z wnioskiem o przyznanie danym pracownikom określonych świadczeń z funduszu, działając niezależnie od tego czy dany pracownik był zrzeszony czy też nie, a ubezpieczony w latach 2008-2010 przyznawał pracownikom środki pieniężne oraz bony towarowe z okazji Świąt Wielkanocnych i Świąt Bożego Narodzenia. Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że w marcu 2008 roku, grudniu 2008 roku oraz w grudniu 2010 roku wysokość tych świadczeń wypłacanych z ZFŚS była zróżnicowana i uzależniona od wysokości wynagrodzenia osiąganego u płatnika składek. Podstawą przyznania bonów oraz świadczeń pieniężnych była - zgodnie z obowiązującym regulaminem - wspólna decyzja zarządu Gminnej Spółdzielni (...) w C. oraz zarządu związku zawodowego w formie uchwał, w których określono kryteria przyznawania bonów oraz świadczeń pieniężnych. I tak, na podstawie uchwały z dnia 11 marca 2008 roku oraz uchwały z dnia 8 grudnia 2008 roku pracownicy zostali podzieleni na 3 grupy - w zależności od średniego wynagrodzenia za ostatnie trzy miesiące. Wysokość wypłat była zróżnicowana, w zależności od wysokości uzyskiwanych zarobków. Pracownicy którzy zarabiali do 1.700 zł mieli otrzymać bony o wartości 240 zł, ci pracownicy , którzy zarabiali od 1.700 zł do 2.500 zł mieli otrzymać bony w wysokości 180 zł, natomiast pracownicy, którzy zarabiali powyżej 2.500 zł mieli otrzymać bony o wartości 120 zł. Pracownicy, którzy zarabiali najwięcej w Spółdzielni tj. członkowie zarządu oraz główna księgowa i jej zastępca, a także osoby będące na urloпах macierzyńskich, w ogóle nie otrzymywali bonów. Na podstawie uchwały z dnia 7 grudnia 2010 roku pracownicy Spółdzielni zostali podzieleni na 4 grupy,

w zależności od uzyskanych zarobków w ciągu ostatnich 10 miesięcy. Pracownicy, którzy uzyskali wynagrodzenie poniżej 2.000 zł otrzymali świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł, pracownicy, którzy uzyskali wynagrodzenie w wysokości od 2.000 zł do 2.500 zł otrzymali 250 zł, pracownicy, którzy uzyskali wynagrodzenie w wysokości od 2.500 zł do 3.000 zł otrzymali 200 zł, natomiast ci pracownicy którzy zarabiali powyżej 3.000 zł otrzymali świadczenia pieniężne w wysokości 150 zł. Pracownicy zatrudnieni w niepełnym wymiarze oraz główna księgowa, zarząd oraz członkowie rady nadzorczej otrzymali świadczenia pieniężne w wysokości 100 zł.

W ocenie Sądu meriti przyjęte przez zarząd Spółdzielni oraz zarząd związku zawodowego kryteria w postaci progów finansowych, które różnicowały wypłatę świadczeń, były kryteriami jasnymi, czytelnymi i co najważniejsze łatwymi do zweryfikowania. W tym stanie rzeczy kryterium dochodowe poszczególnych grup pracowników stawało się realną i uchwytną przesłanką różnicowania wysokości bonów świątecznych oraz świadczeń pieniężnych. Należy podkreślić, że bony towarowe oraz świadczenia pieniężne wypłacone w marcu 2008 roku, grudniu 2008 roku oraz grudniu 2010 roku były zróżnicowane a ich wysokość zależała od średniego wynagrodzenia (za ostatnie 3 lub 10 miesięcy) osiąganego u odwołującego - płatnika składek, co wskazuje, że odwołujący zastosował kryterium socjalne przy przyznawaniu tych świadczeń. Na podstawie uchwał zarządu Spółdzielni oraz zarządu związku zawodowego pracownicy dzieleni byli na

grupy - w zależności od wysokości wynagrodzenia. Tym samym ten, kto zarabiał mniej dostawał najwięcej z funduszu, ten kto zarabiał więcej otrzymywał mniej, a niekiedy ten kto zarabiał najwięcej i nie mieścił się w progach, nie otrzymywał świadczenia w ogóle. Fakt, że pracodawca ustanowił tylko jedno kryterium, od którego zależała wysokość bonów poszczególnych pracowników - chociaż każdorazowo było to kryterium istotne i dające wyobrażenie o sytuacji materialnej poszczególnych pracowników, a także to, że płatnik nie zróżnicował wysokości wszystkich przyznanych bonów np. wypłacając każdemu pracownikowi inną kwotę, a jedynie zróżnicował ich wysokość w pewnych grupach, nie może przemawiać na niekorzyść pracodawcy, skoro ustawa o świadczeniach z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie przewiduje kryteriów, według jakich przyznawane mają być świadczenia z funduszu, ani też nie określa progów finansowych czy wysokości świadczeń w poszczególnych sytuacjach bytowych osób uprawnionych. W ocenie Sądu charakter bonów towarowych oraz świadczeń pieniężnych, jako dodatkowego wsparcia w okresach zwiększonych obciążeń budżetów rodzinnych, z istoty rzeczy wymusza na pracodawcy - w szczególności w sytuacji, gdy zatrudnia on znaczną liczbę pracowników, jak to miało miejsce w Gminnej Spółdzielni (...) w C. - zbiorczą, ogólną ocenę sytuacji materialnej poszczególnych pracowników. Oczywistym jest, że przy liczbie osób zatrudnionych u płatnika, niemożliwym byłoby w krótkim okresie (na tyle by dysponować aktualnymi informacjami dotyczącymi sytuacji bytowej wszystkich pracowników) przeanalizować sytuację materialną i życiową wszystkich zatrudnionych. Tym samym różnicując wysokość bonów płatnik słusznie opierał się na obiektywnych danych obrazujących stan majątkowy pracowników, takich jak uzyskiwane wynagrodzenie. Pracownicy pozostający w wyjątkowo trudnej sytuacji bytowej, spowodowanej innymi okolicznościami mogli natomiast składać wnioski o indywidualne świadczenia z funduszu. Zdaniem Sądu Okręgowego, nie może przy tym przemawiać na niekorzyść pracodawcy fakt, że przed przyznaniem bonów w określonej kwocie, płatnik nie odbierał od pracowników pisemnych oświadczeń o ich stanie rodzinnym oraz o sytuacji osobistej i majątkowej. W art. 8 ustawy o świadczeniach z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych mowa jest bowiem wyłącznie o tym, że przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z funduszu powinno być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Przywoływany przepis ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, odwołujący się do kryteriów socjalnych jest zatem dosyć ogólnikowy i nie zawiera żadnych konkretnych wskazówek dotyczących sposobu gromadzenia informacji o stanie majątkowym, sytuacji rodzinnej czy dochodach osób uprawnionych (w szczególności przepis ten nie wprowadza zaś obowiązku składania przez pracowników stosownych oświadczeń w formie pisemnej). Nie można z tego przepisu wywodzić zatem, że w każdej sytuacji, gdy wypłata bonów nie jest poprzedzona szczegółową analizą sytuacji bytowej pracowników (przez zebranie pisemnych oświadczeń), to świadczenia wypłacane z Funduszu tracą przymiot pomocy socjalnej. Co więcej Sąd zwrócił uwagę, że również w obowiązującym u płatnika regulaminie z.f.ś.s. nie wskazano, że warunkiem przyznania pracownikom świadczeń z z.f.ś.s. jest złożenie przez uprawnionych pisemnego oświadczenia. W Regulaminie wskazano wyłącznie, że przyznawanie bonów towarowych lub świadczeń pieniężnych winno być poprzedzone każdorazowym określeniu kryterium dochodowym przez zarząd spółki. Wobec powyższego, Sąd pierwszej instancji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k. p. c. zmienił zaskarżone decyzje, o czym orzeczono w pkt I, II, III, IV i V wyroku.

W przypadku świadczeń pieniężnych przyznanych w grudniu 2009 roku i bonów towarowych przyznanych w kwietniu 2010 roku, brak było podstaw do przyjęcia, że wysokość tych świadczeń została uzależniona od indywidualnej sytuacji materialnej zainteresowanych. Analizując zgromadzony w aktach materiał dowodowy w pierwszej kolejności należało zwrócić uwagę, że w grudniu 2009 roku zarząd Gminnej Spółdzielni (...) w C. wspólnie z zarządem związku zawodowego przyznał z okazji Świąt Bożego Narodzenia świadczenia pieniężne w identycznej - poza kilkoma wyjątkami - wysokości. W kwietniu 2010 roku wprowadzono kryterium socjalne, wskazując, że bony towarowe o wartości 244 zł otrzymają jedynie ci pracownicy, którzy uzyskali nie więcej niż 2.000 zł wynagrodzenia brutto za miesiąc luty 2010 roku, jednocześnie przesądzając, że bony towarowe o wartości 244 zł otrzymają także i ci pracownicy, którzy otrzymali wynagrodzenie powyżej 2.000 zł brutto. Zarówno więc w grudniu 2009 roku oraz kwietniu 2010 roku nie mogło być mowy o uzależnieniu przyznania prawa do tych świadczeń od sytuacji materialnej pracowników, skoro bony i świadczenia pieniężne przyznano wszystkim pracownikom w takich samych kwotach. Oznacza to, że płatnik w ogóle nie różnicował sytuacji pracowników, skoro wszystkie zatrudnione u niego osoby - bez względu na to ile zarabiały - otrzymywały świadczenia z funduszu

w identycznej wysokości. Zdaniem Sądu Okręgowego, należało zatem przyjąć, że dysponowano środkami na bony towarowe oraz świadczenia pieniężne za grudzień 2009 r. o kwiecień 2010 r. w sposób sprzeczny z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Skoro bowiem przyznanie bonów oraz świadczeń pieniężnych nie było zależne od sytuacji majątkowej, życiowej czy rodzinnej uprawnionych, to nie stanowiły one świadczeń socjalnych podlegających wyłączeniu z podstawy wymiaru składek. Pracodawca co prawda administruje funduszem, jednak nie może tego czynić z pominięciem ustawy i przez swoje działania uszczuplać funduszu socjalnego przeznaczonego dla załogi. Skoro więc ad casum wypłata bonów oraz świadczeń pieniężnych nie miała charakteru socjalnego, gdyż nie wiązała otrzymania świadczeń z kryterium socjalnym, to wartość owych należało uznać za przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych, stanowiący podstawę wymiaru składek (art. 18 ust. 1 ustawy systemowej w związku z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. oraz art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych).

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie przepisu art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił w pkt VI wyroku odwołania płatnika w pozostałym zakresie.

Apelację od powyższego wyroku złożył ubezpieczony, zaskarżając go jedynie w części, tj. w zakresie punktu VI, i zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj.:

- § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w zw. z art. 18 ust. 1 oraz art. 20 ust. 1 ustawy systemowej oraz art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przez ich nie zastosowanie skutkujące uznaniem, że świadczenie finansowe wypłacone zainteresowanym ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach z.f.ś.s. stanowią przychód pracownika i winny zostać odprowadzone od nich składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne,

- błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę wydanej decyzji, poprzez uznanie, że płatnik składek nie badał sytuacji życiowej i materialnej pracowników przyznając im dodatkowe świadczenia, podczas gdy sytuacja majątkowa, socjalna oraz życiowa była płatnikowi znana i pracownik spełniał wymogi do otrzymania dodatkowego świadczenia według opracowanego i przyjętego u ubezpieczonego regulaminu z.f.ś.s.

W oparciu o powyższe, apelujący wniósł:

- o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołań i ustalenie, że również świadczenia przyznawane pracownikom w grudniu 2009 r. oraz bony towarowe przyznane w kwietniu 2010 r. nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne,

- zasądzenie od organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje,

- ewentualnie, o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z postawieniem temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu swojego stanowiska apelujący podniósł, że zarówno pracodawca jak i związki zawodowe dysponowały aktualnymi informacjami o sytuacji socjalnej pracowników, o ich potrzebach i preferencjach socjalnych. Nie można zatem uznać,

że świadczenia z ZFŚS wypłacane były z pominięciem zasady wynikającej z art. 8

ust. 2 ustawy. Gminna Spółdzielnia (...) w C. była wówczas zakładem o zatrudnieniu do 74 osób, aktualnie 60. Jest to grupa osób, które pracują

ze sobą od kilku, kilkunastu, a nawet kilkudziesięciu lat. W tak małym środowisku,

w miejscowości kilkutysięcznej, to grupa znająca się bardzo dobrze. Sytuacja socjalna, materialna i rodzinna jest przedmiotem ciągłego zainteresowania organizacji związkowej i zarządu Spółdzielni. Zdaniem skarżącego się każdorazowo sytuacja materialna była badana, a przez to była znana, już chociażby przez sam fakt wypłacania wynagrodzeń za pracę, świadczeń i ekwiwalentów pieniężnych. Wypłacane więc świadczenia z z.f.ś.s. w rzeczywistości miały charakter socjalny, a zatem nie stanowiły przychodu w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Poza tym, bony towarowe finansowane przez z.f.ś.s. są wolne od składek ZUS.

Organ rentowy oraz zainteresowani nie ustosunkowali się do treści apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny wskazuje, że Sąd Okręgowy wydając wyrok w zaskarżonym zakresie wyjaśnił wszystkie okoliczności istotne dla meritum sprawy, przeprowadził wystarczające postępowanie dowodowe i dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych oraz wydał trafne, odpowiadające prawu, rozstrzygnięcie. Sąd Apelacyjny przyjął ustalenia faktyczne poczynione w pierwszej instancji w zakresie zaskarżonej części

za własne, w konsekwencji czego nie zachodzi potrzeba ich szczegółowego powtarzania (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1997 r., sygn. II UKN 61/97, opubl. w OSNAP z 1998 nr 3, poz. 104, z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAP z 1998 nr 24, poz. 776). Sąd Apelacyjny nie podzielił żadnego zarzutu apelacji ubezpieczonego. Prawidłowym było przyjęcie, że w przypadku przyznanych w grudniu 2009 r. świadczeń pieniężnych oraz w kwietniu 2010 r. bonów towarowych, nie zostało zastosowane kryterium socjalne, a tym samym – wbrew apelacji - wysokość świadczeń nie była uzależniona od indywidualnej sytuacji materialnej zainteresowanych, co wynika wprost ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, m.in. z przekonywujących i wiarygodnych zeznań świadków (k. 423-428, tomu III akt). Należy również zauważyć, że twierdzenia ubezpieczonego o znajomości bieżącej, rzeczywistej, sytuacji socjalnej poszczególnych pracowników powinny być wykazane w postępowaniu dowodowym, zgodnie z ogólnymi zasadami, w tym wynikającymi z art. 6 k.c. i to nawet wtedy, gdy w małej, kilkutysięcznej, miejscowości, jaką jest C. sąsiedzi interesują się wzajemnie sytuacją materialną

i rodzinną, o czym wspominał autor apelacji. Takie zainteresowanie, nie stanowi bowiem pewnej płaszczyzny dla czynienia przez członków zarządu spółdzielni weryfikowalnych i trafnych, a przede wszystkim obiektywnych, konkluzji co do bieżącej sytuacji materialnej, dochodach poszczególnych pracowników oraz członków jego rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym. Zwłaszcza, gdy wymagana jest nie tylko wiedza o bieżących, skonkretyzowanych, a zrazem przecież, zróżnicowanych, dochodach wszystkich członków rodziny danego pracownika, ale też bieżąca znajomość zmieniających się okoliczności dotyczących też sytuacji materialnej. Spekulacje i bliżej nieweryfikowane dane o sytuacji socjalnej nie zastępują tu obiektywnych mierników i nie mogą stanowić podstawy dla czynienia prawidłowych ustaleń faktycznych przez pracodawcę, od których to ustaleń uzależniona jest wysokość przyznawanego świadczenia socjalnego z ZFŚS. Mimo bowiem, że pracodawca zaspokaja w miarę możliwości potrzeby bytowe, socjalne

i kulturalne pracowników (art. 16 i art. 94 pkt 8 Kodeksu pracy), to jednak nie może to być przyjmowane w kategoriach dowolności, lecz musi uwzględniać funkcję socjalną i niezmiennione ratio legis ustawy z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jednolity opubl. w Dz. U. z 2011r., poz. 592, ze zm.). Niewątpliwie nie spełnia funkcji socjalnej przyznawanie pracownikom świadczeń z z.f.ś.s. w identycznej wysokości, a zatem bez uwzględnienia zróżnicowanej sytuacji materialno – bytowej oraz rodzinnej pracownika. Nie można też pomijać tego, że zgodnie z intencją ustawodawcy zakładowy fundusz świadczeń socjalnych jest funduszem na poziomie zakładu pracy, którego podstawowym zadaniem jest właśnie sfinansowanie przez pracodawcę pomocy socjalnej między innymi na rzecz pracowników i ich rodzin. W myśl bowiem art. 1 ust. 1 ustawa z dnia 4 marca 1994 r. określa zasady tworzenia w zakładach pracy zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, zwanego dalej "Funduszem", i zasady gospodarowania środkami tego Funduszu, przeznaczonego na finansowanie działalności socjalnej organizowanej na rzecz osób uprawnionych do korzystania z Funduszu oraz na dofinansowanie zakładowych obiektów socjalnych ale przy założeniu, że fundusz został uruchomiony. Bez wątplenia pojęcie socjalny utożsamiane jest z zaspokajaniem potrzeb bytowych, materialnych i kulturalnych uprawnionych osób. Ze środków funduszu finansuje się świadczenia

nie wynikające z warunków wynagradzania za pracę oraz niezależne od wyników i jakości wykonywanej pracy. Jedynie te działania, które podejmowane są w interesie pracowników, a nie pracodawcy, mieszczą się w ustawowym pojęciu zakładowa działalność socjalna. Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. definiuje w art. 2 pkt. 1, że działalność socjalna to usługi świadczone przez zakłady pracy na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową. Przyznawanie jednak ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu jest uzależniona od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu i w tym zakresie ubezpieczony powinien był poczynić niezbędne ustalenia. Należy zatem opierać się na weryfikowalnych, prawdziwych, informacjach o rzeczywistej, aktualnej, sytuacji materialno – bytowej oraz rodzinnej poszczególnych pracowników, uprawnionych do świadczeń z ZFŚS. Ubezpieczony nie wykazał natomiast, aby w spornym dacie kierował się sytuacją socjalną swych pracowników. Należy przy tym podkreślić, że ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych wyklucza tworzenie zasad podziału funduszu, które pozostają w sprzeczności z art. 8 ust. 1 cyt. ustawy i jest to przepis bezwzględnie obowiązujący. W przypadku ubezpieczonego, zarówno w grudniu 2009 r., jak w kwietniu 2010r. nie przestrzegano wymogu kryterium socjalnego. W grudniu 2009r. zarząd Gminnej Spółdzielni (...) w C. wspólnie z zarządem związków zawodowych przyznał przecież z okazji świąt Bożego Narodzenia świadczenia pieniężne w identycznej – poza kilkoma wyjątkami - wysokości. W kwietniu 2010 r. z okazji świąt Wielkanocnych wprowadzono kryterium socjalne, ale potem faktycznie nie było ono przestrzegane. Początkowo bowiem wskazano, że bony towarowe o wartości 244 zł otrzymają pracownicy, którzy uzyskali nie więcej niż 2.000 zł wynagrodzenia brutto za luty 2010 r., jednocześnie podnosząc, iż na wniosek związków zawodowych, które przeanalizowały sytuację materialną pracowników i ich rodzin, bony towarowe o wartości 244 zł uzyskali także ci pracownicy, którzy otrzymali wynagrodzenie powyżej 2.000 zł brutto. W grudniu 2009 r., jak i kwietniu 2010 r. nie uzależniono więc uprawnienia do świadczeń od sytuacji materialnej pracowników; bony i świadczenia pieniężne de facto przyznano wszystkim pracownikom w takich samych kwotach. Trafnie zatem podniósł Sąd pierwszej instancji, że ubezpieczony nie zróżnicował sytuacji pracowników, skoro wszystkie zatrudnione u niego osoby – bez względu na to, jaki uzyskiwały przychód (dochód) - otrzymały świadczenia z Zakładowego Funduszu świadczeń Socjalnych w identycznej wysokości. Choć ustawodawca pozostawił pracodawcy swobodę, gdyż nie zdefiniował żadnych kryteriów ani progów, to jednak nie oznacza to, że pracodawca nie musi kierować się kryterium socjalnym, ani nawet w razie jego ustalenia, respektować przyjętych zasad. W przeciwnym razie świadczenia z ZFŚS są traktowane jako świadczenia ze stosunku pracy, a te podlegają na zasadach ogólnych uwzględnieniu w podstawie wymiaru składek i od której należy każdorazowo obliczyć, potrącić oraz odprowadzić składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne.

Reasumując, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń, w oparciu o posiadany materiał i wyprowadził z niego należycie uzasadnione wnioski, które stały się podstawą do wydania orzeczenia bez potrzeby ich uzupełniania bądź korygowania.

Wskazując na wyżej wskazane argumenty Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

del. SSO Beata Górska SSA Barbara Białecka SSA Zofia Rybicka - Szkibiel